

پیشنهادهای خواندنی به دانشجویان برای روزهای گرم تابستانی

چند قطره اشک لابه‌لای کتاب‌ها

دانشجو شور حسینی را در کنار شعور می‌خواهد و راه کسب شعور در محرم، مطالعه است

پیمان طالبی
روزنامه‌نگار

هر هفته اینجا برای شما از کتاب خواندن حرف زده‌ام و عادت‌های مختلف کتابخوانی را بررسی کرده‌ایم. فردا اول محرم الحرام است و سال هاست دم محرم که می‌شود کشاکش همیشگی شور و شعور حسینی را بین رسانه‌ای‌ها می‌بینیم. اول و آخرش هم این است که همه ما هم باید به دنبال شور حسینی باشیم و هم برای کسب شعور و معرفت در این دستگانه تلاش کنیم. بهترین راه برخورداری از این شعور حسینی نیز علاوه بر بهره‌مندی از منابع و

پای درس علما و بزرگان نشستن، کتاب خواندن است. امسال که شرایط ویژه‌ای را در محرم تجربه می‌کنیم هم که دیگر فرصت برای کتاب خواندن بیشتر است و آنهایی که می‌خواهند شب‌ها در خلوت خانه خود به عزاداری بپردازند، می‌توانند کنار اشک بر مصائب حضرت سیدالشهدا (ع) چند صفحه‌ای از کتابی را هم ورق بزنند تا جان‌شان پای معارف این امام همام صیقل یابد. مناسب دیدم این هفته تمام صفحه را به معرفی کتاب عاشورایی اختصاص دهم. چون هم فردا اول محرم است و می‌خواهیم برنامه‌ریزی مطالعاتی محرم‌مان را آغاز کنیم و هم امروز آخرین روز طرح تخفیف تابستانه کتاب است و می‌توان این کتاب‌ها را با تخفیف خوبی از کتابفروشی‌ها خرید. بسم الله!

شب اول

پای منبر

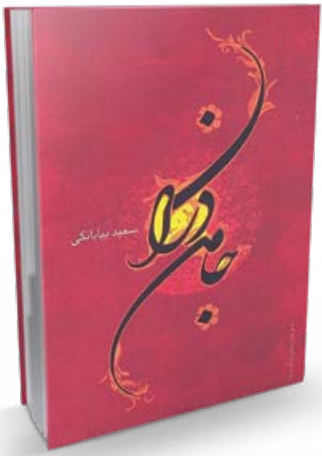
کتاب «ضیافت بلا» در دو فصل با عنوان‌های «سیر و سلوک متعارف» و «مقالات سلوکی از زیارت عاشورا» تنظیم شده و مباحثی مانند «عزم و تصمیم انتخاب معبود»، «محاسبه»، «توبه»، «رجوع الی الله»، «سلام به ولی خدا» و «علت عقب ماندن افراد مختلف از قافله عاشورا» را بررسی کرده است. اثر حاضر، تنظیم متن سخنرانی محمد مهدی میرباقری درباره مقایسه ارکان و مراحل سیر و سلوک متعارف است که در سال ۱۳۷۷ ارائه شد. به نظر نویسنده کتاب، هدف از خلقت چیزی جز قرب و لقای حضرت حق نیست، لذا شناخت راه وصول به این هدف بزرگ برای رسیدن به آن بسیار مهم و ضروری است و برای رسیدن به این راه دو نوع مسیر پیش‌بینی و پیشنهاد شده است: راه نخست، راه بزرگان و علمای اخلاق و برخی کتاب‌های معرفت به استناد آیات و روایات است و راه دوم سلوک با شفاعت اولیای خدا. اگر راه نخست را همچون عبادت در ایام عادی سال فرض کنیم، راه دوم به منزله شبقدر است و راهی کوتاه‌تر برای رسیدن به لقای پروردگار، که دعاهایی مانند زیارت عاشورا این راه را هموارتر می‌کنند. این کتاب تلاش دارد با نگاهی جدید به زیارت عاشورا، این دعا را راهی برای رسیدن به سلوک الی الله و نزدیک شدن به امامان معصوم (ع) معرفی کند.

شب چهارم

اشک‌های شاعرانه

این کتاب شامل ۳۵ قطعه از اشعار سعید بیابانکی است که بیشتر آنها در قالب غزل است، اما ۲ مثنوی و ۳ چهارپاره نیز میان آنها وجود دارد. اشعار سعید بیابانکی با موضوعات مذهبی از جمله انتظار، مدح و منقبت معصومین (ع) که پیش از این به صورت پراکنده در کتاب‌های «نیمی از خورشید»، «نه تریجی نه اناری»، «سنگین» و نیز در مطبوعات و دنیای مجازی منتشر شده بوده، در کتاب «جامه‌دران» گردآوری شده است. از عناوین این مجموعه شعر می‌توان به «درنگ»، «علی»، «خوشه‌پرین»، «دو بیت اشک»، «زیارت»، «کوه»، «اسب‌های بی‌رکاب»، «نیمی از خورشید»، «عصر عاشورا»، «سپیدار»، «مشرق فردا»، «ای گنج نوشدارو»... اشاره کرد. قطعه‌ای از اشعار این مجموعه با عنوان «عصر عاشورا»:

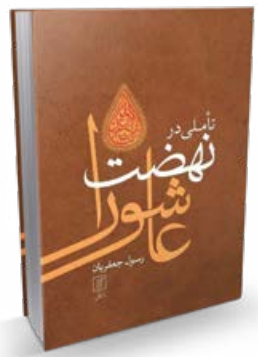

لبان مان همه خشک اند و چشم‌ها چه ترند
درون سینه من شعرها چه شعله‌ورند
نیامد آن سبویی عطش بنوشده‌مان
هزار سال‌ها گذشته است و چشم‌ها به درند
چه رفته بر سر آن دست‌های آب‌آور
که خیمه‌های عطش سوز تشنه‌خبرند
کجایی اند مگر این سران سرگردان؟
که از تمام شهیدان روزگار سرنده...

شب هفتم

چرایی قیام

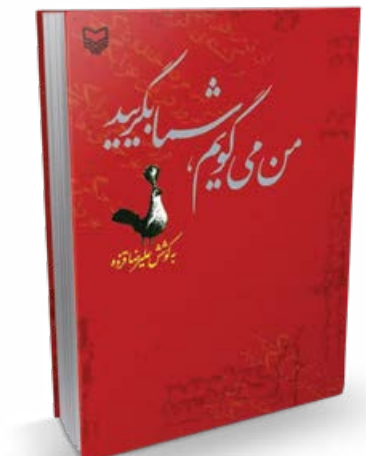
«تأملی در نهضت عاشورا» کتابی است نوشته رسول جعفریان، نویسنده، در ابتدا منابع تاریخی مربوط به قیام عاشورا معرفی کرده و سپس بانگای تاریخی، زمینه‌های قیام و گزارش قیام از آغاز تا شهادت امام (ع) و پیامدهای اجتماعی سیاسی آن را باز کرده است. در بخش‌های بعدی کتاب، ضمن پرداختن به موضوع اربعین، به تحلیل اهداف قیام پرداخته و آثار قیام حسینی را بررسی می‌کند. رسول جعفریان علاوه بر رویکرد توصیفی نسبت به قیام امام حسین (ع)، در بخش‌های پایانی این کتاب رویکرد تحلیلی دارد و به چرایی قیام امام (ع) پرداخته است. در پایان کتاب، نویسنده به بحث تحریفات عاشورا و علل آن پرداخته و کتاب «روضه‌الشهدا» ملاحسین کاشفی را مورد نقد و بررسی قرار داده است. چاپ اول این اثر در سال ۱۳۸۶ توسط نشر مورخ و چاپ دوم در سال ۱۳۹۱ توسط نشر علم منتشر شد. جعفریان کتابچه‌ای را هم که قبلاً درباره مآلآقا در بندگی نوشته بود، در داخل همین کتاب منتشر کرده است. در نخستین فصل، کهن‌ترین و مهم‌ترین متون تاریخی مربوط به تاریخ عاشورا معرفی شده‌اند. در فصل دوم به زمینه‌های اجتماعی، سیاسی و طایفای و دینی رخداد کربلا پرداخته شده است. دو فصل بعدی نیز به تاریخ کربلا اختصاص دارند و یک مقتل کوتاه برای واقعه کربلا به حساب می‌آیند. گفتارهایی درباره اربعین امام حسین (ع)، حکمت شهادت امام حسین (ع)، آثار نهضت امام حسین (ع)، مروری بر محتوای کتاب «کامل الزیارات» این قولیوه، ابعاد شکلی و شعاری نهضت عاشورا، تاریخ عزاداری اهل سنت برای امام حسین (ع)، نقد کتاب «روضه‌الشهدا» اثر ملاحسین کاشفی و تحریفات عاشورا از جمله مباحثی هستند که در این کتاب مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

شب دهم

برای گریستن

کتاب «من می‌گویم، شما بگریید» مجموعه‌ای از مرثیه‌های عاشورایی است که آن را علیرضا قزوهر در ۲۶۳ صفحه و پنج فصل آورده است. مرثیه‌های عاشورایی کتاب از سیف فرغانی، مولانا جلال الدین بلخی، محتشم کاشانی، اقبال لاهوری و شاعران صاحب اثر معاصر، همچون حمید سبزواری، محمدعلی مرادش و ده‌ها شاعر معروف و مشهور معاصر و شاعران نو قلم تشکیل شده است.

علیرضا قزوهر این مجموعه را در پنج فصل نگاشته و فصل اول آن به این حسین کیست، با کربلا، با حسین، و فصل دوم را ای پدر جان هم‌مان بستند بار... به شهیدان هاشمی، حضرت علی اصغر (ع)، حضرت علی اکبر (ع) و حضرت ابوالفضل العباس (ع) اختصاص داده است.

وی در فصل سوم به ناله عشق است و آتش می‌زند (می با اصحاب و فادار امام حسین (ع)) و فصل چهارم را به (گودال قتلگاه پر از بوی سیب بود یک شب و روز عاشورا) و فصل پنجم را به (زینب اسیری رفت و ما برجای بودیم) بعد از عاشورا اختصاص داده و هر فصل با شاعران آورده شده است که مرثیه‌ای در این باب سروده‌اند.

شب سوم

پایه‌پای علمدار

کتاب «سقای آب و ادب» اثری از سید مهدی شجاعی است درباره زندگی حضرت عباس (ع). کسانی که با سید مهدی شجاعی و قلم او آشنا هستند نوع زبان و نثر او را می‌شناسند؛ نثری ادبی و سرشار از آرایه اما روان و بی‌تکلف. این نثر شاعرانه و در عین حال روان در سقای آب و ادب بیشتر از همیشه به چشم می‌آید. کتاب ۱۰ فصل دارد: «عباس علی، عباس ام‌البنین، عباس عباس، سبکینه، عباس مواسات، عباس زینب، عباس ادب، عباس حسین، عباس فرشتگان، عباس فاطمه»، غیر از فصل عباس فرشتگان، بقیه فصل‌ها مانند کشتی پهلو گرفته و دیگر کتاب‌های سید مهدی شجاعی بر اساس کتاب‌های تاریخی و روایات و اسناد معتبر نوشته شده است. فصل فرشتگان اما انگار فصل شخصی سید مهدی شجاعی است. برداشت او و نگاهی نو به زندگی و شخصیت حضرت عباس (ع) که در مقالات و کتب تاریخی کمتر به آن پرداخته شده است. شناختن و خواندن اسناد و متون تاریخی و مقاتل برای خیلی‌ها کار سختی است. اگر به خواندن کتب مذهبی علاقه و دوست دارید درباره عاشورا، ماجراهای روز دهم و از همه بیشتر حضرت عباس (ع) بیشتر بدانید، کتاب سقای آب و ادب گزینه‌ای عالی برای مطالعه است. این کتاب روایتی معتبر و مستند اما شیوا، خواندنی و دور از خشکی متون تاریخی است و زبان آهنگین آن طوری است که به زحمت ممکن است بتوانید آن را زمین بگذارید و خیلی سریع کتاب را تمام می‌کنید.

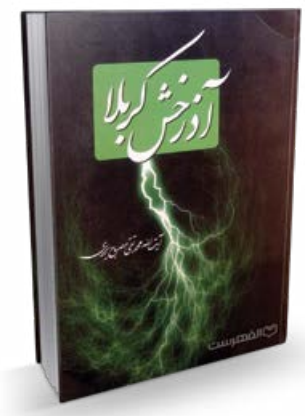

شب ششم

مصباح محرم

کاش می‌شد مسائل موجود در این کتاب را اول هر جلسه هیات‌ها، مداح‌ها و سخنران‌ها به خودشان یادآوری می‌کردند. این کتاب مجموعه‌ای از سخنان علامه مصباح‌زیدی است که در ۱۰ شب اول محرم در قم ایراد شده است. این سخنرانی‌ها در ۷۸ و در اوج دوره دوم خرداد و حاکمیت به اصطلاح اصلاح طلبان صورت گرفت. به همین دلیل سخنرانی‌ها ناظر بر شبهات مطرح در آن سال‌ها و عملکرد این جریان سیاسی در کشور بود.

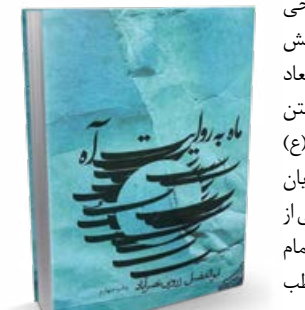
در همان سال این سخنرانی‌ها تبدیل به کتاب شد و در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفت. مقام معظم رهبری در همان سال به منزل علامه مصباح تشریف آوردند و در تجلیل از این کتاب فرمودند: «من دوبار این کتاب را خوانده‌ام، زیبایی این کتاب به این دلیل است که جریان کربلا و صدر اسلام ناظر بر جریان امروز بیان شده است. در این کتاب ناظر بر شمر امروز و عمر سعد امروز سخن گفته شده است.» در ضمن معظم له به این کتاب نقدی هم داشتند و به علامه فرمودند برخی شبهات نیز در ضمن مباحث کتاب به آن اشاره شده که به آنها پاسخی داده نشده است. پاسخ به این شبهات نیز بیانی مثل بیان خودتان می‌طلبید. به دنبال این نقد دلسوزانه، علامه مصباح در دفتر مقام معظم رهبری به طرح آن شبهات و پاسخ تفصیلی به آنها پرداخت و حاصل آن کتاب دیگری شد به نام «در پرتوی آذرخش».

شب نهم

ماه و آه

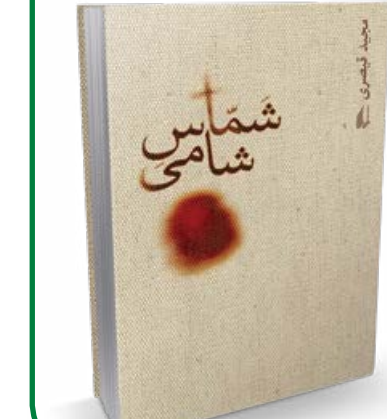
کتاب «ماه به روایت‌ها» در ۱۲ فصل از زبان ۱۲ رومی مختلف، زندگی حضرت عباس (ع) را توصیف کرده است. «مسلم بن عقیل»، «ام‌البنین»، «عبدالله بن ابی‌محل»، «کرمان»، «لبابه»، «زینب (س)»، «زید بازرگان»، «شعب بن ربعی»، «ام کلثوم»، «سرجون» و «عبدالله بن عباس بن علی» ۱۲ شخصیتی هستند که از زبان آنها داستان روایت می‌شود. روایان، زندگی پرچمدار کربلا را قبل و بعد از شهادت به تصویر می‌کشند. با توجه به عظمت واقعه عاشورا تاکنون آثار بسیار زیادی برای تصویر کشیدن آن خلق شده‌اند و مخاطبان با جنبه‌های مختلف واقعه آشنایی دارند. ابوالفضل زروبی نصاب‌آبادی آگاهی از این مساله، از شکل و نحوه شهادت حضرت عباس (ع) عبور و سعی کرده است با استفاده از مستندات تاریخی، ابعاد دیگر زندگی حضرت را به تصویر بکشد. هدف از نگارش این کتاب بررسی روایت اتفاقات و حوادث تاثیرگذار زندگی حضرت ابوالفضل (ع) بوده که کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های کتاب دست اول بودن اطلاعات تاریخی است که در اختیار مخاطب قرار می‌گیرد. زروبی با مطالعه اسناد تاریخی ابعاد جدیدی از زندگی حضرت عباس (ع) را بررسی کرده که تا پیش از آن کمتر درباره آنها صحبت شده بود. نویسنده در نگارش ابعاد مختلف زندگی حضرت از شیوه جدیدی استفاده کرده و با بهره گرفتن از چندین رومی که هر کدام بخشی از وجوه زندگی حضرت عباس (ع) را روایت می‌کنند، کتاب را نوشته است. با وجود اینکه روایت روایان در کتاب، سیر داستانی پیوسته‌ای ندارند اما هر کدام بخشی از جنبه‌های شخصیتی حضرت را معرفی می‌کنند که در نهایت تمام بخش‌ها در کنار هم تصویری جامع از ماه فتنی هاشم را به مخاطب نشان داده و عرضه می‌کنند.

شب دوم

همراه شامیان

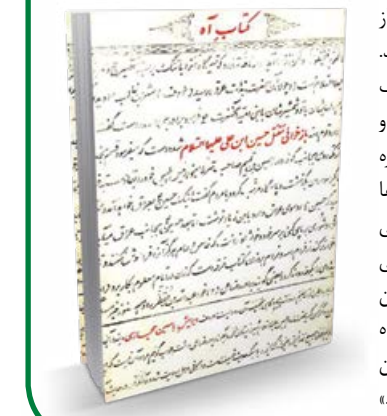
«شماش شامی» نوشته مجید قیصری است؛ کسی که در مورد هدف نگارش این اثر می‌گوید: «من می‌خواهم بگویم ثمره این جنگ چیست؟ یک عده اسیر که همه زن هستند؟ خیلی بی‌معناست. یعنی هر آزاده‌ای و هر انسانی در هر شرایطی با خود می‌گوید این وحشی‌گری است.» وی ادامه می‌دهد: «داستان اگر اجازه ندارد تاریخ را تحریف کند، اما این توان و ظرفیت را دارد که تاریخ را از زاویه‌ای نو روایت کند. گویی دوباره آن را می‌آفریند.» وی در این اثر به روایت یک محقق سوری می‌پردازد که به طور اتفاقی، کتاب کهن و ناشناخته‌ای را در شهر حلب به دست می‌آورد و اگر خواننده تا انتها با داستان همراه شود متوجه می‌شود داستان به گونه‌ای معماگونه پیش می‌رود، در عین اینکه او بارها درباره کتاب اظهار کرده که شماش شامی یک رمان است نه تاریخ. این رمان، در واقع گزارشی مفصلی است که به حوادث بعد از واقعه کربلا می‌پردازد. مخاطب این گزارش هم، فرستاده ویژه روم است که در همان زمان به شهر شام سفر کرده بود تا جانشین جدید امپراتور روم را منسوب کند و آنچه باعث اهمیت این گزارش شده، جسارت نویسنده در پرداختن به موضوع جابه‌جایی سفیران است.

شب پنجم

آه خوانی

گفت‌وگوها و نامه‌های تبادل شده میان شخصیت‌های دخیل در حادثه کربلا، حسینی ۶۱ هجری قمری به تلاش یاسین حجازی در «کتاب آه» منتشر شده است. «کتاب آه» حاصل بازخوانی و ویرایش مقتل «نفس المهموم» است. کتابی که اغلب نقل‌های صحیح مقاتل و کتب تاریخ را در خود گرد آورده و جزء حادثه شهادت حسین بن علی (ع) را از ۶ ماه پیش تا روز حادثه عاشورای حسینی ثبت کرده است. «نفس المهموم» بیش از ۵۰ سال پیش به فارسی ترجمه شده است. «نفس المهموم» نوشته شیخ عباس قمی است که به او لقب «خاتم‌المحدثین» داده‌اند. حاج‌شیراز عباس قمی، از محدثان پرکار قرن چهاردهم هجری است که در سال ۱۲۹۴ ه.ق در قم دیده به جهان گشود. پدرش محمد رضا، کاسبی

متدین و آگاه به احکام اسلام بود؛ چنانکه مردم برای آگاهی از فروع فقه و وظایف مذهبی خویش به ایشان رجوع می‌کردند. در مقدمه این کتاب آمده است: «کتاب‌هایی که برای ارائه یک تصویر یا چند خط از یک نامه، کلی سلسله اسناد و توضیح و تحلیل و تعلیقه برای خواننده ردیف می‌کنند، هم به او اجازه نمی‌دهند کولاژ خود را خودش کامل کند و بعضی وقت‌ها حوصله‌اش را سرمی‌برد که تا به خواندنشان را وزوی صفحاتی نخواند. نبرد این طوری هاست که تا بوده کتاب‌های اینچنینی قیافه‌های خشک و جدی داشته‌اند و مفروض خوانندگان این بوده که وصالی سخت و کند و دیر می‌دهند و ناخودآگاه ترسیده‌اند از اینکه سراغ‌شان بروند. این شاید برجسته‌ترین دلیل ناشناخته‌مانند کتاب‌هایی نظیر «نفس المهموم» است.»

شب هشتم

کوفی‌شناسی

وقتی این کتاب را می‌خوانید ناخودآگاه حس تنفر و بغض شدیدی نسبت به مردم کوفه پیدا می‌کنید. اینکه چگونه ۱۸ هزار نامه برای امام حسین (ع) می‌نویسند، ایشان را به کوفه دعوت می‌کنند و چگونه روی ایشان شمشیر می‌کشند! هرگز باور نمی‌کنید این حوادث به این سرعت اتفاق افتاده باشد. در سرتاسر داستان خود را در جایگاه انتخاب می‌بینید. تماماً این سوال در ذهن شما وجود دارد که اگر شما در این موقعیت بودید چه می‌کردید؟ نقش خواص در به وجود آمدن واقعه کربلا در این کتاب به خوبی مشهود است و در پایان داستان، شما به جایی می‌رسید که هرگز تصور آن را نمی‌کردید. نامیرا در محافل ادبی بسیار مورد توجه قرار گرفت. بسیاری از منتقدان هم آن را نمونه جامعی از یک کتاب فتنه‌شناسی دانسته‌اند؛ کتابی که نشان می‌دهد چگونه ممکن است حق و باطل آنقدر درهم آمیخته شود که بسیاری از آدم‌های باتجربه و دانا هم به تردید بیفتند. رهبر معظم انقلاب هم نامیرا را خوانده و آن را کتابی شایسته تقدیر دانسته است.

